

Η Παιδεία στη Γ' Ελληνική Δημοκρατία (1974-2019)

Δημ. Θ. Καραμήτσος

Ομ. Καθηγητής ΑΠΘ - Συγγραφέας

Πρέπει από την αρχή να διευκρινίσουμε ότι άλλο είναι το αντικείμενο της Παιδείας και άλλο της Εκπαίδευσης. Όταν αναφερόμαστε στην Παιδεία πρέπει να εννοούμε την ανθρωπιστική Παιδεία. Ο ρόλος της ανθρωπιστικής Παιδείας είναι σημαντικός στη διαμόρφωση σωστών πολιτών και παρέχεται κυρίως από την οικογένεια και το σχολείο. Ωστόσο ακόμη και το Σύνταγμα της Ελλάδος αναφέρει λανθασμένα την «επαγγελματική αγωγή» ως περιεχόμενο της Παιδείας ενώ ανήκει κυρίως στην Εκπαίδευση. Στο άρθρο 16, παράγραφος 2 διαβάζουμε :«Η Παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και **υπεύθυνους πολίτες**».

Υπεύθυνοι πολίτες είναι οι Δημοκρατικοί και ενεργοί πολίτες που ενδιαφέρονται για τα προβλήματα του χώρου τους και της πατρίδας τους. Στη συμπεριφορά των πολιτών πρέπει να λαμβάνουν όλοι υπόψη τους ότι *η ελευθερία του ενός δεν πρέπει να θίγει την ελευθερία άλλων*.

Εκπαίδευση είναι η εκμάθηση μιας τέχνης ή επιστήμης και αποτελεί εφόδιο για την επαγγελματική αποκατάσταση. Γίνεται στα ΑΕΙ, στα ΤΕΙ, και από ικανούς τεχνίτες. Μέσα στην εκπαίδευση μπορεί να υπεισέρχονται και στοιχεία Παιδείας, αλλά σε άλλοτε άλλο βαθμό.

Η **Παιδεία** σου μαθαίνει να ξεχωρίζεις το καλό από το κακό και σε βοηθάει να γίνεις ενάρετος, δίκαιος, ήπιος, λογικός, πειθαρχικός στους ανωτέρους και τους νόμους, καθώς και να είσαι συγκαταβατικός και να έχεις ορθή κρίση για κάθε τι ανθρώπινο. Η Παιδεία δημιουργεί ανθρωπιστική συνείδηση, αναπτύσσει πνεύμα αλληλεγγύης και αλtruισμού καθώς και σεβασμό στην ανθρώπινη ύπαρξη. Αυτά επιτυγχάνονται με τη γνώση Ιστορίας και φιλοσοφίας, με τη θρησκεία μας, με τους καλούς δασκάλους και τα καλά βιβλία, με τη σωστή οικογένεια, καθώς και με τους καλούς φίλους και τις σωστές συναναστροφές.

Τα κόμματα που κυβέρνησαν από 1974 έως τώρα (2019) προσπάθησαν πολύ συχνά να αλλάξουν τα της Παιδείας ή μάλλον της εκπαίδευσης. Έτσι στα χρόνια της 3^{ης} ελληνικής δημοκρατίας (1974-2009) υπήρξαν 28 υπουργοί και είχαμε 22 Νόμους Παιδείας σε 45 χρόνια. Οι διαρκείς αλλαγές με νέους νόμους περισσότερο απορρυθμίσαν παρά τακτοποίησαν επί το καλύτερο τα θέματα της κρατικής Παιδείας και εκπαίδευσης.

Παρακάτω παρατίθεται ένας κατάλογος των σημαντικότερων νόμων για την «Παιδεία»:

N. 309/1976=Σωστός νόμος γενικός, Ράλλης Γ. (Δημοτική γλώσσα)

N. 576/1977=Νόμος τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, Ράλλης Γ.

N. 815/1978=Νόμος ΑΕΙ Βαρβιτσιώτης Ι. (Απεργία 99 ημερών του ΕΔΠ¹)

N. 1268/1982=Νόμος δημοκρατίας στα ΑΕΙ, Βερυβάκης Ελ. (4 βαθμίδες διδασκόντων)

N. 1351, ΦΕΚ 56Α/1983 Βερυβάκης Ελ.

---

¹ ΕΔΠ= Εκπαιδευτικό Διδακτικό Προσωπικό. Σήμερα αναφέρεται ως ΔΕΠ.

N. 1404, ΦΕΚ 173Α/1983 Βερυβάκης Ελ. **Σχολιασμός μεθοδολογίας:** Νυχτερινή τροπολογία σε άσχετο νομοσχέδιο καθιέρωσε το «μονοτονικό», με 30 ψήφους.

N. 1566, ΦΕΚ 167Α/1985 Κακλαμάνης Απ

N. 2083, ΦΕΚ 159Α/1992 Σουφλιάς Γ.

N. 2188, ΦΕΚ 18Α/1994 Φατούρος Δ.

N. 2517, ΦΕΚ 160Α/1997 Αρσένης Γερ. (Λογικές ρυθμίσεις).

N. 2530, ΦΕΚ 218Α/1997 Αρσένης Γερ. (όρισε ΔΕΠ πλήρους και μερικής απασχόλησης).

Νόμος 3549, ΦΕΚ 69Α/2007 Κουτσίκου Μ. (δέχθηκε προτάσεις από πανεπιστημιακούς).

N. 3685/2008 για μεταπτυχιακές σπουδές Στυλιανίδης Ε.

N. 4009, ΦΕΚ 195Α/2011 Διαμαντοπούλου Α.. (Με ευρεία πλειοψηφία) Κατάργηση του ασύλου, συμβούλια διοίκησης ΑΕΙ, δημιουργία επιτροπών αξιολόγησης, καθορισμός ανώτατου ορίου χρόνου φοίτησης.

N. 4076, ΦΕΚ 159Α/2012 Αρβανιτόπουλος Κ. (Κατάργηση δομής προηγούμενου νόμου).

Συγκερασμός N. 4009 & 4076 /2012 Αρβανιτόπουλος Κ

Συγκερασμός του N. 4009 και με μετέπειτα νόμους έως Φεβ. 2014 Αρβανιτόπουλος Κ

Συγκερασμός του N. 4009/2012 και με μετέπειτα νόμους έως Σεπτ. 2016 Φίλης Ν.

N. 4009/2011 (Διαμαντοπούλου) μετά τη θέση σε ισχύ του N. 4485/2017 Γαβρόγλου Κ.

N. 4485/2017 Γαβρόγλου Κ.

N. 4521/2018 Γαβρόγλου Κ.

N. 4459/2018 Γαβρόγλου Κ. (ενοποίηση ΤΕΙ με ΑΕΙ).

Θα επιστρέψουμε για λίγο στο έτος 1978. Βάσει του Ν. 815/1978 οι επιμελητές μετά από δυο τριετίες υπηρεσίας θα απολύονταν! Οι καθηγητές Α΄ βαθμίδας καθίσταντο απόλυτοι άρχοντες της έδρας τους. Αυτός ο νόμος δημιούργησε θύελλα αντιδράσεων στους πανεπιστημιακούς βοηθούς και επιμελητές με συνέπεια μια απεργία η οποία κράτησε 99 μέρες. Αιτήματα των απεργών ήταν:

1. Μονιμότητα για τους πανεπιστημιακούς λειτουργούς
2. Ενιαίος φορέας διδασκόντων

Σε αυτήν την απεργία συμμετείχα με συνέπεια και μαχητικότητα. Αγνωούσα όμως ότι υπήρχαν εκτός από τα ουσιώδη και κομματικά κίνητρα. Όταν τελείωσε η απεργία των 99 ημερών η εφημερίδα *ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, η οποία κρατούσε μετριοπαθή και καλή στάση απέναντι στους πανεπιστημιακούς απεργούς, δημοσίευσε ένα άρθρο με πλήρη αναστροφή της μέχρι τότε γραμμής της. Αποφάσισα αμέσως να απαντήσω και συνέταξα μια εκτεταμένη επιστολή την οποία η εφημερίδα προς τιμήν της τη δημοσίευσε. Παρακάτω παραθέτω την κατακλείδα της επιστολής μου:

«Όλο το άρθρο (της εφημερίδας της 7^{ης} Ιουνίου) βρίσκεται σε αντίθεση με την μέχρι τώρα γραμμή της εφημερίδας και τη μόνη εξήγηση που δίνω είναι ότι οι γνωστοί αντιδραστικοί κύκλοι των Αθηνών, που αντιδρούν σε κάθε ιδέα δημοκρατικής εξέλιξης, κατάφεραν να εκφραστούν από τις στήλες μιας εφημερίδας που κάθε άλλο παρά αντιδραστική είναι. **Για να**

λειτουργήσει, όμως, σε ένα τόπο σωστά η Δημοκρατία χρειάζεται σωστή Παιδεία. Και η σωστή Παιδεία χρειάζεται Δημοκρατία. Εμείς, το ΕΔΠ, αγωνιζόμαστε να σπάσουμε επιτέλους αυτόν τον φαύλο κύκλο που ευθύνεται για πολλά από τα παθήματα του Έθνους μας».

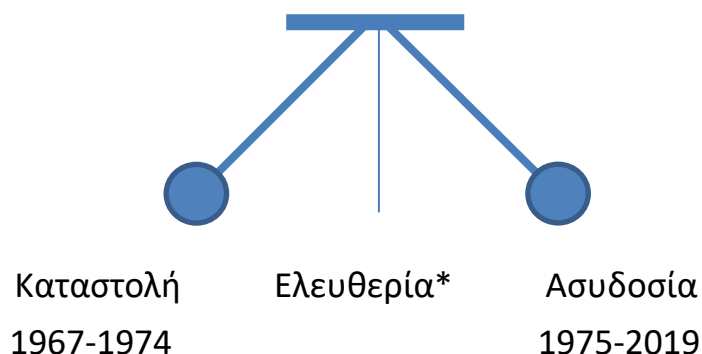
Μετά την απεργία των 99 ημερών έγιναν κάποιες βελτιώσεις στον Ν. 815/1978 και ύστερα από τις επόμενες εκλογές η νέα κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ) ψήφισε τον νόμο 1268/1982 που ήταν το προϊόν της απεργίας και της αναγκαστικής αποδοχής των αιτημάτων του ΕΔΠ από τη νέα κυβέρνηση. Στη σύνταξή του νόμου συμμετείχαν και οι συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ που είχαν πρωτοστατήσει στην απεργία.

Με αυτόν τον νόμο καθιερώθηκαν:

- 4 βαθμίδες διδασκόντων στα ΑΕΙ
- Μονιμότητα του ΕΔΠ
- Δημοκρατικές διαδικασίες (υπέρ το δέον και χρονοβόρες)
- Συμμετοχή φοιτητών σε εκλογή διευθυντών τομέων, προέδρων και πρυτάνεων
- Συμμετοχή φοιτητών στη σύγκλητο, στις συνελεύσεις Σχολών και Τομέων

Ωστόσο αυτός ο νόμος ήταν δυσλειτουργικός στα ΑΕΙ λόγω των μαζικών συνεδριάσεων και συχνών ψηφοφοριών.

Η μεταπολίτευση είχε, όμως, και άλλα προβλήματα. Η διακοπή επί 7 χρόνια ομαλής πολιτικής ζωής επέφερε σοβαρές συνέπειες. Στην Πολιτική όπως και στη Φυσική «η δράση φέρνει αντίδραση» οπότε το εκκρεμές της πολιτικής ζωής κινήθηκε στην άλλη άκρη. Η νεολαία αντέδρασε λόγω της προηγούμενης επτάχρονης πολιτικής καταπίεσης με συχνές απεργίες και καταλήψεις σχολείων και πανεπιστημιακών σχολών από μαθητές και φοιτητές. Αυτές οι εκδηλώσεις αποδιοργάνωναν την εκπαιδευτική διαδικασία. Πολυήμερες απεργίες εκπαιδευτικών της μέσης και της κατώτατης εκπαίδευσης διαδέχονταν η μία την άλλη. Οι οικογένειες με εργαζόμενους δυο γονείς δεν είχαν που να αφήσουν τα παιδιά τους τις ώρες που δεν πήγαιναν στα σχολεία τους. Τα κομματικά κίνητρα σε όλα αυτά ήταν εμφανή.

* Η Δημοκρατία είναι πολίτευμα του μέτρου

Εικόνα 1. Το πολιτικό εκκρεμές δεν σταμάτησε στη μέση αλλά πήγε στο άλλο άκρο

Μετά από κάθε πορεία και διαδήλωση διαμαρτυρούμενης ομάδας πολιτών ακολουθούσαν σοβαρά επεισόδια με ρίψη βομβών βενζίνης (μολότοφ) αλλά και ρίψη χημικών από την αστυνομία. Τα επεισόδια αυτά προκαλούσαν οι αποκαλούμενοι «αναρχικοί» ή «αρι-

στεριστές» οι οποίοι είχαν έδρα της κατασκευής βομβών μολότοφ πανεπιστημιακούς χώρους ή κατελημμένα κτήρια.

Το 2008 στη διάρκεια επεισοδίων σε διαδήλωση κατά του Α΄ μνημονίου, κήκε από βόμβες βενζίνης το υποκατάστημα της τράπεζας Marfin, με αποτέλεσμα να βρουν τον θάνατο τρεις άνθρωποι και μεταξύ αυτών μια έγκυος γυναίκα.

Μεταξύ των διαφόρων ακραίων εκδηλώσεων των φοιτητών ήταν το κτίσιμο της πόρτας του γραφείου κάποιων καθηγητών ή αίθουσας συνεδριάσεων της πρυτανείας, οι επιθέσεις σε καθηγητές και πρυτάνεις και γενικά τελείως ανάρμοστες και αντιδημοκρατικές και ποινικά κολάσιμες συμπεριφορές. Ο καθηγητής Α. Συρίγος στοχοποιήθηκε με ειδική αφίσα, γιατί αντέδρασε και επέπληξε φοιτητές που έγραφαν συνθήματα σε έναν τοίχο μέσα στο πανεπιστήμιο. Ας σημειωθεί ότι οι φοιτητές (;) τον προπηλάκισαν και τον χτύπησαν. Για το θέμα αυτό ο ίδιος δήλωσε: «το αυτονόητο της ελεύθερης έκφρασης παραμένει ακόμα ζητούμενο στο ελληνικό πανεπιστήμιο, αφού ομάδες περιθωριακών συνεχίζουν να σπέρνουν τον τρόμο και να απειλούν, όποιον δεν έχει τις ίδιες απόψεις μαζί τους». Προσωπικά είχα την εμπειρία της εισβολής 20 φοιτητών (ίσως δεν ήταν όλοι φοιτητές) σε αίθουσα όπου δίδασκα μέσα στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, ενώ εκείνες τις μέρες οι φοιτητές είχαν κάνει κατάληψη μέσα σε κτήριο της διοίκησης της ιατρικής σχολής. Οι εισβολείς προσπάθησαν να με τρομοκρατήσουν για να σταματήσω να κάνω μαθήματα, με συμπιέζαν αφόρητα ανάμεσα τους, και όταν τους προσκάλεσα να καθίσουν και να συζητήσουμε σχετικά με το θέμα τους, μου απάντησαν ότι «Δεν ήρθαμε να συζητήσουμε». Τότε τους είπα ότι «αυτό δεν είναι δημοκρατική συμπεριφορά να αρνούνται τον διάλογο». Αυτό το επεισόδιο έληξε ευτυχώς χωρίς άλλη επίπτωση και το θυμάμαι ως τη μεγαλύτερη σύγχυση που ένιωσα στη ζωή μου.

Πρόβλημα αισθητικής. Σε πολλούς τοίχους σπιτιών αλλά και δημόσιων κτηρίων γράφονται συνθήματα ή σχεδιάζονται διάφορα σχέδια με πλήρη ασυδοσία αλλά και εμφανή έλλειψη αισθητικής.

Η κατάληψη σχολείων ΤΕΙ και ΑΕΙ υπήρξε μια μόδα διαρκείας που μας την κληρονόμησαν τα γεγονότα του Πολυτεχνείου του 1973. Όμως, οι καταλήψεις στη διάρκεια μιας δημοκρατικής περιόδου είναι απαράδεκτη ενέργεια, συνήθως έχουν κομματική υποκίνηση και προκαλούν βλάβη στη Δημοκρατία και στην παρεχόμενη Παιδεία. Ωστόσο, ακόμη και οι πανεπιστημιακές αρχές έφτασαν στο σημείο να ακροβατούν λεκτικά αναφερόμενες στις καταλήψεις. Έτσι στο τεύχος 22 (Μάρτιος 2007) του ενημερωτικού δελτίου (είδος εφημερίδας) της Ιατρικής Σχολής ΑΠΘ αναγράφηκε:

«Οι καταλήψεις της Ιατρικής Σχολής ΑΠΘ»: «Η επιλογή των καταλήψεων ως μορφή αγώνα έγινε δεκτή από την Πανεπιστημιακή κοινότητα με την προϋπόθεση πάντοτε της δημοκρατικότητας των αποφάσεων»!!!

Μετά τη δημοσίευση αυτού του απαράδεκτου αρθριδίου, χωρίς καθυστέρηση συνέταξα μια επιστολή προς τον υπεύθυνο του ενημερωτικού δελτίου, την οποία συνυπέγραψαν και άλλοι καθηγητές. Παρακάτω παρέχεται το κυριότερο μέρος της επιστολής:

«Η κατάληψη αποτελεί μια έκνομη ενέργεια που γίνεται κάτω από την ομπρέλα της ατιμωρησίας του “ασύλου” και ταυτόχρονα θίγει το άσυλο όσων επιθυμούν να εργαστούν (μέλη ΔΕΠ) και να εκπαιδευτούν (φοιτητές). Άρα είναι ενέργεια κατά του ασύλου. Επιπλέον η επι-

λογή της “κατάληψης” αποτελεί προτίμηση έναντι της απλής απεργίας — αποχής δηλαδή από τα μαθήματα— γιατί εκβιαστικά παρεμποδίζει αυτούς που θέλουν να παρακολουθήσουν κανονικά τα μαθήματά τους και δίνει προς τα έξω την ψευδή εικόνα της μαζικής συμμετοχής».

Η επιστολή με τις υπογραφές των καθηγητών δημοσιεύθηκε στο ενημερωτικό φυλλάδιο του επόμενου μήνα.

Η ποιότητα διδακτικών βιβλίων είναι μέτρια και μερικές φορές απαράδεκτη. Πολλά βιβλία είναι γραμμένα στο πόδι, γιατί οι προκηρύξεις για νέα βιβλία γίνονται με μικρές προθεσμίες. Επιπλέον στα νέα βιβλία:

- Έπαψε να υπάρχει εθνική και θρησκευτική ορθόδοξη προσέγγιση.
- Εμποδίζεται η διατήρηση εθνικής μνήμης και αυτογνωσίας.
- Πολλές περιγραφές είναι ελλειπτικές και ηθελημένα ή αθέλητα παραπλανούν.
- Χρησιμοποιείται ακατάλληλη γλώσσα σε βιβλία που απευθύνονται σε μικρά παιδιά.
- Στα βιβλία ιστορίας δια της παραλείψεως δημιουργείται απατηλή διδασκαλία.
- Στη γλώσσα που διδάσκονται τα παιδιά δεν διδάσκεται ή δεν μαθαίνεται η Γ΄ κλίση.

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι:

- Εκφραστική ανεπάρκεια
- Λεξιπενία
- Βαρβαρισμοί (φωνολογία)
- Σολοικισμοί (σύνταξη)
- Άγνοια ιστορίας

Αποκορύφωμα: αποτελεί το Βιβλίο ιστορίας ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου.

Θα αναφερθώ σε τρία σημεία:

1. «(...) απομάκρυνση των Ιταλών από τα ελληνοαλβανικά σύνορα»
2. «Χιλιάδες Έλληνες συνωστίζονται στο λιμάνι προσπαθώντας να μπουν στα πλοία και να φύγουν για την Ελλάδα»
3. «Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, το Νοέμβριο του 1973, γίνεται γνωστή σε όλο τον κόσμο και επηρεάζει τη διεθνή κοινή γνώμη εναντίον του δικτατορικού καθεστώτος στην Ελλάδα. Η στρατιωτική δικτατορία καταρρέει, σχηματίζεται κυβέρνηση εθνικής ενότητας και πρωθυπουργός ορίζεται ο Κωνσταντίνος Καραμανλής».

Σχολιάζω τις παραπάνω ελλειπτικές και ανιστόρητες περιγραφές ως εξής:

1. Οι Ιταλοί δεν απομακρύνθηκαν απλώς από τα ελληνικά σύνορα. Είχαν εισβάλει στην Ελλάδα και ο ελληνικός στρατός αμύνθηκε και κατάφερε να προχωρήσει αρκετά χιλιόμετρα μέσα στο αλβανικό έδαφος νικώντας σε διαδοχικές μάχες τον τότε εχθρό.
2. Οι Έλληνες ναι μεν συνωστίστηκαν στην παραλία της Σμύρνης, αλλά ταυτόχρονα σφαγιάστηκαν από τους στρατιώτες και τους «ατάκτους» του Κεμάλ. Η Σμύρνη πυρπολήθηκε.
3. Το Πολυτεχνείο δεν έριξε τη Δικτατορία. Απεναντίας έδωσε ευκαιρία για τη νέα σκληρή δικτατορία του ταξίαρχου Ιωαννίδη και να επιχειρηθεί (8 μήνες αργότερα) επέμβαση στην Κύπρο για να δολοφονηθεί ο πρόεδρος Μακάριος, ενέργεια ανήθικη και ηλίθια!

Αποτέλεσμα: το 1974 πραγματοποιήθηκε η εισβολή και η κατοχή στη Β. Κύπρο από την Τουρκία. Τότε αυτοδιαλύθηκε η δικτατορία και άρχισε η μεταπολίτευση του 1974.

Με ενέργειες του υπουργείου Παιδείας επιχειρείται υποχώρηση της ανθρωπιστικής και χριστιανικής Παιδείας και εθνική αποδόμηση στα σχολεία: Αυτή γίνεται με τους παρακάτω τρόπους:

- Στο Λύκειο γίνεται πολύ νωρίς ο διαχωρισμός της κατεύθυνσης σπουδών
  - Καταργήθηκε η έπαρσης της σημαίας
  - Καταργήθηκε η πρωινή προσευχή
  - Καταργήθηκε ο εκκλησιασμός
  - Καταργήθηκε ο εορτασμός των τριών Ιεραρχών
  - Οι ιερές εικόνες και ο Σταυρός στις τάξεις ενοχλούν και απομακρύνονται...!
  - Εισάγονται στοιχεία θρησκευολογίας προώρως σε παιδιά δημοτικού σχολείου!
  - Εγκρίνονται απαράδεκτα βιβλία «αποεθνοποίησης», με απάλειψη κεφαλαίων της ελληνικής ιστορίας
  - Κατηγορήθηκε η αριστεία ως ρετσινιά (το είπε ο Αρ. Μπαλτάς ,Υπουργός Παιδείας!)
  - Οι σημαιοφόροι επιλέγονται με κλήρωση
- Κατόπιν όλων των παραπάνω δεν είναι περίεργο ότι βρίσκονται Έλληνες να καίνε την Ελληνική σημαία και να βεβηλώνουν το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη. Απαράδεκτο θεωρώ και τον μεγάλο αριθμό δασκάλων οι οποίοι φοίτησαν στα Σκόπια ή στη Σόφια! Αν είναι τυχαίο ή σχεδιασμένο δεν το γνωρίζω.

Ο μεγάλος αριθμός φοιτητών σε ΑΕΙ και ΤΕΙ έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο επίπεδο σπουδών διότι:

- Εισάγονται φοιτητές με πολύ χαμηλή βαθμολογία.
- Στον μεγάλο αριθμό σπουδαστών χάνεται η ποιότητα.
- Κυριαρχεί η συμπεριφορά όχλου.
- Η πρακτική άσκηση πάσχει.
- Εισάγεται μέσα στις σχολές ο κομματισμός.
- Είναι συχνές οι κομματικές απεργίες και καταλήψεις.
- Υπάρχει κατάχρηση και διαστρέβλωση της έννοιας του πανεπιστημιακού «ασύλου» και πλήρης ανομία στα ΑΕΙ, όπου δεν κυκλοφορεί αλλά ούτε και επεμβαίνει η αστυνομία.

Οι απεργίες και οι καταλήψεις αποτελούν ταυτόχρονα «επαναστατική γυμναστική» μέσω της οποίας στρατολογούνται και εκπαιδεύονται νέοι ταραξίες. Οι συχνές κινητοποιήσεις προκαλούν μείωση διδακτικών ωρών, επομένως η διδασκαλία είναι ελλιπής και η παρεχόμενη γνώση ατελής.

Ένδειξη αποτυχίας της κρατικής Παιδείας είναι:

1. Η μεγάλη αύξηση των φροντιστηρίων και φροντιστών.
2. Ότι ζητείται αποστήθιση και όχι κριτική σκέψη.
3. Η λεξιπενία και γλωσσική ανεπάρκεια που χαρακτηρίζουν τους νέους ανθρώπους.
4. Το έντονο δημογραφικό πρόβλημα (ουδεμία αναφορά στα μαθήματα) σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό των εκτρώσεων.
5. Ο αυξημένος αριθμός των ναρκομανών.
6. Η χαμηλή κατάταξη Ελλήνων μαθητών διεθνώς (μεμονωμένες οι λαμπρές εξαιρέσεις).

7. Οι πολίτες διακρίνονται για κακή ή ανάρμοστη συμπεριφορά σε πολλές περιπτώσεις. Έτσι έχουμε:

- Σκληρή εγκληματικότητα, βιασμούς.
- Επιθετικότητα γονέων σε καθηγητές.
- Περιπτώσεις ενδο-οικογενειακής βίας.
- Κακή οδική συμπεριφορά οδηγών και πεζών – πολλοί είναι οι τροχαίοι θάνατοι.
- Μη κόσμιες αντιπαραθέσεις στη Βουλή.
- Έλλειψη τουριστικής συνείδησης.
- Ακάθαρτους δρόμους, γιατί ρυπαίνουν οι πολίτες.
- Κακή συμπεριφορά προς στα ζώα.
- Έλλειψη αισθητικής (άσχημες πολυκατοικίες, γκράφιτι παντού).
- Πυρκαγιές δασών λόγω εμπρησμού ή αμέλειας.
- Υιοθέτηση κάθε απαράδεκτης μόδας, π.χ. σχισμένα παντελόνια.
- Ρύπανση του περιβάλλοντος.
- Υπερβολικό αριθμό καπνιστών.
- Το φαινόμενο ανθρώπων που φτύνουν στον δρόμο.

Στην έκπτωση της Παιδείας συμβάλλουν και διάφορες ψηφοθηρικές ρυθμίσεις όπως:

- Ψήφος στα 17 έτη, οπότε εισάγεται ο κομματισμός στα λύκεια.
- Ένταξη ΤΕΙ σε ΑΕΙ, γεγονός που οδηγεί περαιτέρω σε δημιουργία επιστημονικού προλεταριάτου.
- Καταγγελία της «Αριστείας» από υπουργό Παιδείας.
- Ελληνοποιήσεις αθρόες χωρίς σωστές προϋποθέσεις.
- Πελατειακό σύστημα στις σχέσεις πολιτών με βουλευτές.
- Ευνοϊκές ρυθμίσεις για κακοπληρωτές και καμιά επιβράβευση των συνεπών.

Η οικογενειακή παιδεία πάσχει επειδή:

- Οι εργαζόμενες μητέρες είναι πολλές και βρίσκονται όλη την ημέρα εκτός οικίας.
- Υπάρχει συσκευή τηλεόρασης σε 2-3 χώρους σε κάθε σπίτι, οπότε τα μέλη της οικογένειας βρίσκονται σε διαφορετικούς χώρους και δεν επικοινωνούν μεταξύ τους.
- Όλοι έχουν τα νέα «έξυπνα κινητά τηλέφωνα» και με αυτά είναι σε συνεχή απασχόληση με τις συσκευές τους, οπότε δεν συνομιλούν ως οικογένεια.
- Είναι συχνά τα διαζύγια γονέων και κακή η παιδεία των γονέων (φαύλος κύκλος).
- Οι πολιτικοί συζητούν απρεπώς στην TV ή ομιλούν πολλοί ταυτοχρόνως.
- Δημοσιογράφοι κάνουν απαράδεκτα λεκτικά λάθη.

Γενικώς τα μέλη της οικογένειας δεν επικοινωνούν μεταξύ τους και πολλά προβλήματα μένουν άλυτα σαν τα σκουπίδια κάτω από το χαλί.

Επίδραση οικονομικής κρίσης στην Παιδεία

Η οικονομική κρίση αύξησε τη ροή νέων ανθρώπων σε χώρες του εξωτερικού για ανεύρεση εργασίας. Κάποιοι από αυτούς μάλιστα διαπρέπουν, δεδομένου ότι είναι εκλεκτοί. Το φαινόμενο αποκλήθηκε Brain drain, δηλαδή διοχέτευση εγκεφάλων (προφανώς ταλαντούχων). Πολλοί από αυτούς δεν πρόκειται να επιστρέψουν. Άρα μειώνεται στην

Ελλάδα ο αριθμός των ικανών δημιουργικών ανθρώπων και επομένως είναι λιγότεροι οι δημιουργικοί και ικανοί άνθρωποι που συμμετέχουν στην οικονομία της χώρας μας.

Συνδέεται η Παιδεία με την Οικονομία;

Η ποιότητα της Παιδείας των ανθρώπων επηρεάζει τη συνεργασιμότητά τους όταν λειτουργούν σε ομάδες πχ μέσα σε επιχειρήσεις. Η αντιδημοκρατική συμπεριφορά επηρεάζει τη λειτουργία κρατικών δομών. Η έλλειψη ανθρωπιστικής Παιδείας έχει σχέση με παραβατικότητα, ναρκωτικά και εγκληματικότητα, αλλά και την υπερβολική γραφειοκρατία. Τα επεισόδια στους δρόμους με τις συγκρούσεις διαδηλωτών και αστυνομικών αποθαρρύνουν μελλοντικές επιχειρήσεις και ξένους επενδυτές να εγκαταστήσουν επιχειρήσεις στην Ελλάδα και αλλοιώνουν τον χαρακτήρα του κέντρου των μεγάλων πόλεων.

Η Παιδεία διδάσκει ότι οι πολίτες πρέπει να τηρούν τους νόμους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Σωκράτη, ο οποίος ήπιε το θανατηφόρο κώνειο και πέθανε για να τηρήσει τον νόμο. Το ζήτημα είναι αν διδάσκεται στα σχολεία η ιστορία του Σωκράτη.

«Δει δη χρημάτων και άνευ τούτων ουδέν εστί γενέσθαι των δεόντων» έλεγε ο Δημοσθένης. Αυτό σήμερα ισχύει εξίσου με εκείνη την αρχαία εποχή, αλλά μπορούμε να παραφράσουμε το παραπάνω και να πούμε «δει δη Παιδείας...!».

«Η Δημοκρατία χρειάζεται σωστή Παιδεία και η Παιδεία χρειάζεται σωστή δημοκρατία»

Φοβάμαι πως ούτε σωστή Δημοκρατία έχουμε ούτε καλή Παιδεία. Ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται. Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το επίπεδο Παιδείας του λαού καθορίζει το επίπεδο των κυβερνήσεων.

Στο σημείο αυτό ας θυμηθούμε τον Αριστοτέλη, ο οποίος δίδαξε όχι μόνο τον Αλέξανδρο αλλά και όλη την ανθρωπότητα. Έγραψε ο μεγάλος φιλόσοφος:

«Επιδίωξη της τυραννίας είναι να πτωχεύουν οι πολίτες, αφενός για να συντηρείται με τα χρήματά τους η φρουρά του καθεστώτος, και αφετέρου για να είναι απασχολημένοι οι πολίτες και να μην τους μένει χρόνος για επιβουλές (πολιτική δράση). Σε αυτό το αποτέλεσμα αποβλέπει τόσο η επιβολή μεγάλων φόρων, η απορρόφηση των περιουσιών των πολιτών, όσο και η κατασκευή μεγάλων έργων που εξαντλούν τα δημόσια οικονομικά».

Μήπως σας θυμίζει αυτή η περικοπή του Αριστοτέλη την εποχή μας με τα μνημόνια;

Γεγονός είναι ότι υφίσταται στην Ελλάδα μια χρόνια κρίση στην Παιδεία. Το επίπεδο της ανθρωπιστικής Παιδείας συνεχώς χειροτερεύει. Όλοι οι πνευματικοί άνθρωποι διαπιστώνουν μια δραματική έκπτωση της Παιδείας στη χώρα μας, γεγονός που έχει επιπτώσεις:

- στην κοινωνική συνοχή
- στο πολιτιστικό επίπεδο
- στην ιστορική μνήμη και αυτοσυνειδησία
- στην οικονομία
- στην πολιτική (ποδοσφαιροποίηση «οπαδών» των κομμάτων και των εκλογών)

Αναπόφευκτη συνέπεια από τα παραπάνω είναι ότι κάθε νέος χρόνος είναι χειρότερος από τον προηγούμενο.

Είναι προφανές ότι απαιτείται προβληματισμός και δράση. Οι πολίτες πρέπει να αποβάλουν την ατομικιστική νοοτροπία και συμπεριφορά και να λειτουργούν με πνεύμα ομάδας που μπορεί να αφορά το χωριό, την πόλη, και φυσικά τη χώρα.

Ο Ρήγας Φεραίος είχε γράψει: «Τους δούλους δεν τους παρασκευάζει μόνο το δόρυ του κατακτητή, αλλά και των καταδυναστευομένων η αμάθεια»!

Πώς θα σπάσει ο φαύλος κύκλος μεταξύ μειονεκτικής Δημοκρατίας και προβληματικής παρεχόμενης Παιδείας; Απαντώ: Απαιτείται συστράτευση όλων των πνευματικών ανθρώπων σε μια προσπάθεια για πνευματική επανάσταση, ώστε να ασκηθεί πίεση προς τους κυβερνώντες για μια πραγματικά «ανθρωπιστική Παιδεία» που θα αποβλέπει στη δημιουργία σωστών δημοκρατικών ανθρώπων, με χριστιανική συμπεριφορά και με αγάπη για το κοινωνικό σύνολο. Πρέπει όλοι να καταλάβουν και να ενστερνιστούν ότι «το καλό του συνόλου είναι και ατομικό καλό». Η αγάπη για την πατρίδα είναι ύψιστη αρετή. Αλλιώς η πατρίδα μας, αλλά και η Ορθοδοξία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Ελλάδα, κινδυνεύουν να αφανιστούν και μάλιστα πολύ σύντομα.

